

สังคมศึกษา

ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

ป.๒

ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

คณะผู้เรียบเรียง

ผศ. ดร. วิจิตรรัตน์ ปันบำรุงกิจ
ศรียา เนตรน้อย
สดไธ ใจตรง
ศักดิ์ชาย วัลดา

คณะผู้ตรวจ

ผศ. ดร. ยอดชาย ชูติกาโม
สมหวัง ชัยตามล
กนกพร กระบวนศรี

บรรณาธิการ

รศ. ฝ่องศรี จันท้าว

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท สรรสร้างสื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด
๑๕๑/๗ ถนนประชาชาภิวันท์ ๑ แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐
โทรศัพท์ : ๐-๒๕๕๗-๗๙๗๒, ๐-๒๕๕๖-๐๙๔๘, ๐-๒๕๕๗-๙๓๒๒-๒๖
โทรสาร : ๐-๒๐๔๔-๔๔๗๒ E-mail : ssr1081009@yahoo.com

พิมพ์ครั้งที่ ๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ
ISBN 978-616-7768-63-2 ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๓
จำนวนที่พิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

คำชี้แจงการใช้สื่อการเรียนรู้

องค์ประกอบต่าง ๆ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ชื่อหน่วยการเรียนรู้

ภาพประกอบ หน่วยการเรียนรู้

ภาพประกอบที่ใช้เชื่อมโยง
หน่วยการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้และตัว
ชี้วัดที่กำหนดให้สอดคล้อง
ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

สาระสำคัญ

ใจความสำคัญของเนื้อหาที่
ทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย

สรุป

สิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา มีสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่
มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ โลกใช้
ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ส่วนสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นถูกใช้
ประโยชน์เพื่อสังคมและสาธารณะ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยใน
สังคม และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การรู้จักทรัพยากรทาง
ธรรมชาติแต่ละประเภท รู้ประโยชน์และคุณค่า หานหาหนทางแก้ไข
ปัญหา แนวทางการดูแลรักษา จะทำให้มนุษย์มีทรัพยากรใช้ได้
อย่างยั่งยืน

การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม มีทั้งที่เกิดจากธรรมชาติและ
เกิดจากมนุษย์ อาจเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและในทางที่เสื่อมโทรม
การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่องานของนักเรียน
เราควรแก้ไขปัญหานี้หาหนทางในการดูแลรักษา เพื่อให้นักเรียน
ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จะทำให้นักเรียน
อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ และอยู่ร่วมกันในโรงเรียน
ได้อย่างมีความสุข

สรุป

เป็นการสรุปเนื้อหาของแต่ละ
หน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้
ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้
ก่อนเข้าสู่การทำกิจกรรมและ
ตอบคำถาม

กิจกรรมบูรณาการเรียนรู้

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนสืบเสาะหาข้อสงสัยเกี่ยวกับธรรมชาติ แล้วนำมารายงาน
หน้าชั้นเรียนว่ามีสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอะไรบ้าง และ
อยู่บริเวณใดของโรงเรียน
๒. นักเรียนร่วมกันสืบเสาะหาข้อสงสัยต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาของการใช้
ทรัพยากร และการรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า และ
มหาสมุทรที่เสื่อมโทรม
๓. นักเรียนแบ่งกลุ่มกันสำรวจปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยการ
เดินสำรวจและช่วยกันคิดวิธีปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
๔. นักเรียนช่วยกันหาข่าวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงในทาง
ที่ดีและเลวร้ายพร้อมๆ กับการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

กิจกรรมบูรณาการเรียนรู้

เป็นการนำกิจกรรมบูรณาการ
การเรียนรู้มาใช้ฝึกทักษะและ
กระบวนการ เพื่อให้ผู้เรียน
ได้คิด วิเคราะห์การเรียนรู้และ
นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

หน้านำเข้าสู่บทเรียน

เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด
ความสนใจก่อนการเรียนรู้
ด้วยเนื้อหาและภาพประกอบ
ที่น่าสนใจ

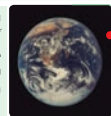

นอกจากโลกที่เราอาศัยอยู่ พวกเรายังรู้จักกับดวงอาทิตย์และ
ดวงจันทร์ เพื่อออกไปท่องเที่ยวในอวกาศ เราจะต้องรู้เกี่ยวกับ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงจันทร์ เราจะต้องรู้เกี่ยวกับดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงจันทร์ เราจะต้องรู้เกี่ยวกับดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงจันทร์

๑ ความสัมพันธ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์

นักเรียนจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และโลก

๑.๑ โลก เป็นดาวเคราะห์ที่มีสภาพแวดล้อม
เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์
พืช และสัตว์ โดยอาศัยพลังงานความร้อน
และแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ โลกโคจรรอบ
ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์โคจรรอบโลก

ยึดถือตาม มาตรฐาน และตัวชี้วัด ๑-๑

ภาพประกอบเนื้อหา

เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและ
กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้

คำถามพัฒนาผู้เรียน

๑. ระหว่างบ้านกับโรงเรียนนักเรียนพบสิ่งแวดล้อมอะไรบ้างที่มีประโยชน์
ต่อนักเรียนบ้าง
๒. ทรัพยากรที่นักเรียนใช้เพื่อในชีวิตประจำวันมีอะไรบ้าง และนักเรียน
มีแนวทางในการใช้ทรัพยากรดังกล่าวให้คุ้มค่าอย่างไร
๓. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
เพื่ออย่างไรได้บ้าง เพราะเหตุใด
๔. การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากธรรมชาติมีผลต่อนักเรียนอย่างไร
๕. ถ้าสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม นักเรียนมีแนวทางในการจัดการดูแล
สภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดีได้อย่างไร

คำถามพัฒนาผู้เรียน

การตั้งคำถามพัฒนาผู้เรียน
เพื่อวัดและประเมินความเข้าใจ
ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับ
หน่วยการเรียนรู้

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ จัดทำขึ้น ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิภาพอย่างหลากหลาย

เนื้อหาสาระของหนังสือเรียนเล่มนี้ แบ่งเป็น ๕ สาระ ได้แก่

๑. สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
๒. สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
๓. สาระเศรษฐศาสตร์
๔. สาระประวัติศาสตร์
๕. สาระภูมิศาสตร์

โดยเนื้อหาสาระเหล่านี้มีเนื้อหามุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทันและรอบด้าน มีความศรัทธาต่อศาสนา และวัฒนธรรม รักและภูมิใจในความเป็นชาติไทย และความเป็นสากลของประเทศเพื่อนบ้าน ปลูกฝังและบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรมที่ดีให้กับนักเรียน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นพลเมืองดีของประเทศอย่างมีคุณภาพ

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะช่วยให้ครูและนักเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตรงตามเจตนารมณ์ที่มุ่งหวัง และได้รับประโยชน์ที่พอจะเป็นพื้นฐานหรือแนวทางการต่อยอดองค์ความรู้เพื่อสร้างเป็นความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์

บริษัท สร้างสรรค์สื่อเพื่อการเรียนรู้ (สสร.) จำกัด

สารศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พุทธประวัติและความสำคัญของพระพุทธศาสนา

๑

๑. ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	๒
๒. พุทธประวัติ	๔
๓. ชาดก	๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ หลักธรรมนำใจ

๑๕

๑. พระรัตนตรัย	๑๖
๒. หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	๑๘
๓. พุทธศาสนสุภาษิต	๒๕
๔. การทำความดี	๒๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พุทธสาวก ชาวพุทธตัวอย่างและศาสนานำรู้

๒๙

๑. พุทธสาวก	๓๐
๒. ชาวพุทธตัวอย่าง	๓๒
๓. ศาสนานำรู้	๓๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ ชาวพุทธที่ดี

๔๐

๑. มรรยาทชาวพุทธ	๔๑
๒. ศาสนพิธี	๔๗
๓. การทำจิตใจให้สงบใสบริสุทธิ์	๕๑

สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ พลเมืองดี

๖๐

๑. การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี	๖๑
๒. มารยาทไทย	๖๖
๓. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเราและสมาชิกในครอบครัวกับชุมชน	๗๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย

๗๖

๑. สิทธิและเสรีภาพ
๒. การยอมรับในความแตกต่าง
๓. บทบาทและอำนาจในการตัดสินใจ

๗๗

๘๐

๘๓

สาระเศรษฐศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ อาชีพกับการใช้จ่ายของครอบครัว

๘๘

๑. การประกอบอาชีพของครอบครัว
๒. รู้จักใช้ รู้จักจ่าย

๘๙

๙๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ สินค้าและบริการ

๙๘

๑. ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ
๒. การแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ
๓. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย

๙๙

๑๐๓

๑๐๗

สาระประวัติศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙ อดีต ปัจจุบัน อนาคต

๑๑๒

๑. ช่วงเวลาและวันสำคัญตามปฏิทิน
๒. เรื่องราวของตนเองและครอบครัว

๑๑๓

๑๑๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐ ชุมชนของจีน

๑๒๕

๑. การสืบค้นข้อมูลของชุมชน
๒. วิถีชีวิตของคนในชุมชน

๑๒๖

๑๒๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ บุคคลสำคัญของไทย

๑. พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙)
๒. ท้าวสุรนารี
๓. สืบ นาคะเสถียร

๑๓๖

๑๓๘

๑๓๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๒ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

๑. วัฒนธรรมและประเพณีไทย
๒. ภูมิปัญญาไทย
๓. การอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

๑๔๑

๑๔๒

๑๔๖

๑๔๘

สาระภูมิศาสตร์

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๓ รู้จักเครื่องมือทางภูมิศาสตร์

๑. แผนที่
๒. แผนที่
๓. รูปถ่าย
๔. ลูกโลก

๑๕๐

๑๕๑

๑๕๓

๑๕๕

๑๕๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๔ โลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างโลก ดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์
๒. ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต

๑๖๐

๑๖๑

๑๖๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๕ การจัดการสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ

๑. เรียนรู้สิ่งแวดล้อม
๒. สิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา
๓. รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
๔. การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

๑๗๒

๑๗๓

๑๗๖

๑๘๑

๑๘๓

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

๑. ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎระเบียบ และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน (มฐ. ส ๒.๑ ป.๒/๑)
๒. ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย (มฐ. ส ๒.๑ ป.๒/๒)
๓. อธิบายความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัว ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (มฐ. ส ๒.๒ ป.๒/๑)

สาระสำคัญ

การอยู่ร่วมกับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน และสถานที่สาธารณะ ต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ซึ่งในแต่ละสถานที่ต่างมีกฎระเบียบหรือข้อบังคับที่แตกต่างกัน ดังนั้น เราควรปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมตามข้อตกลง กติกา กฎระเบียบ และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในแต่ละสถานที่ รวมทั้งปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับการเป็นคนไทยที่มีมารยาท รู้จักกาลเทศะ และไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น นอกจากนี้ ทุกคนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัวกับชุมชน เช่น ช่วยเหลือสังคม เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

แผนผังสาระการเรียนรู้

๑ การปฏิบัติตน
เป็นพลเมืองดี

๒ มารยาทไทย

พลเมืองดี

๓

ความสัมพันธ์ระหว่าง
ตัวเราและสมาชิกใน
ครอบครัวกับชุมชน

พลเมืองดีในความคิดของ
นักเรียนเป็นอย่างไร

๑

การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

พลเมืองดี คือ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักกฎหมาย กฎระเบียบ หรือข้อบังคับ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น และบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม การมีพลเมืองดีในประเทศจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

ดังนั้น การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ครอบครัว โรงเรียน และสถานที่สาธารณะ เราควรปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมตามข้อตกลง กติกา กฎระเบียบ และหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ซึ่งในแต่ละสถานที่ต่างมีกฎระเบียบที่แตกต่างกัน ดังนี้

๑.๑ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในครอบครัว

ครอบครัว หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์กัน มีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน เช่น พ่อ แม่ สามีน ภรรยา ตายาย ปู่ ย่า ลุง หลาน

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นสถาบันแรกที่ทำให้การอบรมสั่งสอน ชัดเจนพฤติกรรมด้านการกระทำ ความคิด ความรู้สึก ในการสร้างสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดีของสังคม

ในครอบครัว นักเรียนอยู่ในฐานะลูก มีบทบาทหน้าที่ที่ต้องเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ มีความกตัญญูกตเวที และปฏิบัติตามข้อตกลงของครอบครัวที่สมาชิกตกลงร่วมกันไว้ เช่น ไม่พูดจาหยาบคาย ตื่นนอนแต่เช้า รักษาความสะอาดบ้าน ช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่

◆ สถาบันครอบครัวมีความสำคัญในการสร้างสมาชิกที่ดีและมีคุณภาพในสังคม

◆ การช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านถือเป็นบทบาทหน้าที่ของลูกที่ดี

ข้อตกลงในครอบครัว

ข้อตกลงในครอบครัวเป็นข้อกำหนดที่แต่ละครอบครัวได้กำหนดหรือสร้างขึ้น เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตาม เมื่อทุกคนปฏิบัติตามจะทำให้อยู่ร่วมกันในครอบครัวอย่างมีความสุข โดยข้อตกลงพื้นฐานในแต่ละครอบครัวอาจมีความแตกต่างกัน เช่น

๑. สมาชิกในครอบครัวจะต้องช่วยเหลือกัน แบ่งเบาภาระหน้าที่ในการทำงานบ้าน ดูแลรักษาความสะอาดภายในบ้านและบริเวณบ้าน

๒. ลูกต้องมีสัมมาคารวะและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่

๓. สมาชิกในครอบครัวจะต้องช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่ายรวมถึงประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ และดูแลรักษาสินของเครื่องใช้ในบ้านให้อยู่ในสภาพที่ดี

๔. เมื่อครอบครัวมีปัญหา ทุกคนในครอบครัวต้องร่วมมือร่วมใจช่วยกันแก้ปัญหา

๑.๒ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในโรงเรียน

โรงเรียน คือ สถานที่สำหรับศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนโดยมีครูอาจารย์เป็นผู้สั่งสอนและดูแลนักเรียน โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้

◆ โรงเรียนมีคุณครูทำหน้าที่อบรมสั่งสอนนักเรียน

๑. อบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่ดี ฝึกให้มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคม ดำรงชีวิตและปลูกฝังให้มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย

๒. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ มีศีลธรรม และมีความประพฤติอันดีงาม

๓. เป็นสถานที่ที่สร้างความเจริญให้กับชุมชน สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่เด็ก และช่วยพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า

ในฐานะนักเรียนควรตั้งใจเรียนหนังสือ ให้ความเคารพครู อาจารย์ มีน้ำใจต่อเพื่อน ๆ และต้องปฏิบัติตามข้อตกลงหรือกฎระเบียบของโรงเรียน ดังนี้

ข้อตกลงหรือกฎระเบียบของโรงเรียน

เมื่อนักเรียนมาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องมีกฎระเบียบให้นักเรียนปฏิบัติ เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างมีวินัยและสงบสุข เช่น

๑. แต่งกายชุดเครื่องแบบของโรงเรียนให้ถูกต้องตามที่โรงเรียนกำหนด

๒. ช่วยกันรักษาความสะอาด รวมถึงรักษาทรัพย์สินทั้งภายในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน

๓. แสดงความเคารพต่อครูอาจารย์

๔. มาโรงเรียนให้ตรงเวลา

◆ นักเรียนต้องเข้าแถวเคารพธงชาติทุกเช้า

๕. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
ไม่หยอกล้อกันในขณะที่ครู
กำลังสอน

๖. เข้าร่วมกิจกรรมของ
โรงเรียน

♦ บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของนักเรียนคือ
การตั้งใจเรียน

๑.๓ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในสถานที่สาธารณะ

สถานที่สาธารณะ คือ สถานที่ส่วนรวมที่บุคคลทั่วไปสามารถ
เข้าไปใช้ประโยชน์จากสถานที่นั้นได้ เช่น สวนสาธารณะ โรงพยาบาล
โรงพยาบาลสัตว์ วัด โบสถ์ โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์สถาน สถานที่
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เราควรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่นั้น
อย่างเคร่งครัด เหมาะสมตามกาลเทศะ

การปฏิบัติตนเมื่อไปวัดหรือเยี่ยมชมโบราณสถาน

๑. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย
๒. สำรวมกิริยามารยาท ไม่พูดคุยเสียงดัง
๓. ไม่ขีดเขียน ทำลาย หรือปีนป้ายโบราณสถาน ช่วยกันดูแล
รักษาโบราณสถาน ไม่หยิบสิ่งของในโบราณสถานมาเป็นของของตน
เพราะถือเป็นสมบัติของชาติ

ฉลาดรู้ ฉลาดคิด

โบราณสถานในประเทศไทยอยู่ภายใต้การดูแลของกรมศิลปากร
กระทรวงวัฒนธรรม

การปฏิบัติตนเมื่อไปชมภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์

๑. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับกาลเทศะ
๒. ไปก่อนเวลาที่ภาพยนตร์จะแสดง เพราะการมาสายทำให้ผู้อื่นเสียสมาธิในการรับชมภาพยนตร์
๓. ไม่พูดคุยเสียงดังในขณะที่รับชมภาพยนตร์ เพราะทำให้เกิดความรำคาญแก่ผู้อื่น
๔. ปิดเครื่องมือสื่อสารเพื่อไม่ให้เป็นการรบกวนผู้อื่น
๕. เข้าห้องน้ำและทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อนเข้ารับชมภาพยนตร์ เพราะการลุกจากที่นั่งจะรบกวนผู้อื่น

การปฏิบัติตนเมื่อไปสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

๑. แต่งกายให้เหมาะสม
๒. รักษาความสะอาด ไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด เพราะจะทำลายสิ่งแวดล้อม
๓. ไม่พูดคุยส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น

♦ ทุกคนควรช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมเมื่อไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ

๒ มารยาทไทย

มารยาทไทย คือ การใช้วาจาหรือการแสดงกิริยาต่าง ๆ เช่น การยืน การเดิน การนั่ง การทักทาย การแสดงความเคารพ โดยยึดถือกันว่ามีมารยาทระเบียบเรียบร้อย เหมาะสมตามกาลเทศะ จากนั้นจึงปฏิบัติสืบทอดกันมา

เป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ในฐานะคนไทยควรปฏิบัติตนเพื่อแสดงถึงการมีมารยาทไทย เพราะมารยาทไทยถือเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติอย่างหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยได้อย่างงดงาม

มารยาทมีความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล เราควรปฏิบัติตามมารยาทไทยให้ถูกต้องตามกาลเทศะ เพื่อแสดงถึงมารยาทอันดีงาม มารยาทไทยที่นักเรียนควรเรียนรู้และปฏิบัติตามมีดังนี้

๒.๑ การแสดงความเคารพ

คนไทยแสดงความเคารพด้วยการไหว้และการกราบ ซึ่งการแสดง ความเคารพจะแตกต่างกันตามโอกาสและช่วงวัยของแต่ละบุคคล เช่น การไหว้หรือการกราบพ่อแม่ ครูอาจารย์ ญาติผู้ใหญ่ การไหว้ทักทายบุคคลที่เสมอกัน

การแสดงความเคารพนั้น เป็นกิริยาท่าทางของมารยาทไทยที่สุภาพ เรียบร้อย ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ แสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน

◆ การกราบผู้ใหญ่

◆ การไหว้ผู้ใหญ่

๒.๒ การยืน

มารยาทในการยืนของคนไทยจะยืนอยู่ในอาการสำรวม สุภาพ เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ยืนเกะกะหรือกีดขวางทางเดิน เมื่อต้องยืนรอ ควรเข้าแถวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติหรือเพลงสรรเสริญพระบารมีต้องยืนตรง ทำความเคารพหรือยืนสงบนิ่ง

◆ การยืนต่อหน้าผู้ใหญ่

๒.๓ การเดิน

มารยาทในการเดินควรเดินอย่างสำรวมกิริยา เมื่อต้องเดินผ่านผู้ใหญ่ให้ค้อมตัวลงเล็กน้อยด้วยความเคารพนอบน้อม นอกจากความอ่อนน้อมเป็นระเบียบเรียบร้อยแล้วยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยด้วย ต้องสังเกตและมีสติทุกครั้ง การเดินในที่สาธารณะควรเดินชิดขอบทางอย่างเป็นระเบียบ ไม่ขวางทางเดินและเดินอย่างระมัดระวัง

◆ การเดินตามหลังผู้ใหญ่

๒.๔ การนั่ง

มารยาทในการนั่งควรนั่งในท่าที่สุภาพเรียบร้อย สำรวม เมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ นั่งให้เหมาะสมตามกาลเทศะ ไม่พูดคุยเสียงดังหรือหยอกล้อกัน ไม่นั่งไขว่ห้าง เพราะเป็นท่านั่งที่ไม่สุภาพ การนั่งมี ๒ ประเภท คือ การนั่งพับเพียบกับพื้นและการนั่งเก้าอี้

◆ การนั่งพับเพียบกับพื้น

๒.๕ การพูด

มารยาทในการพูดควรพูดจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไม่พูดจาหยาบคาย รู้จักกาลเทศะ ไม่พูดตะโกนเสียงดังเมื่ออยู่ในที่ประชุม พูดจากับผู้ใหญ่ต้องมีหางเสียง **ครับ** หรือ **ค่ะ** เสมอ เมื่อผู้อื่นช่วยเหลือหรือมอบสิ่งของให้ต้องกล่าวคำว่า **ขอบคุณ** และเมื่อทำผิดต้องกล่าวคำว่า **ขอโทษ** ไม่พูดแทรกขณะที่ผู้อื่นยังพูดไม่จบ เพราะเป็นการเสียมารยาท

◆ กล่าวขอบคุณเสมอ เมื่อผู้อื่นมอบสิ่งของให้

๒.๖ การทักทาย

คนไทยเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี ยิ้ม ไหว้ ทักทายกัน เมื่อพบกัน จะกล่าวคำทักทายว่า **สวัสดี** พร้อมกับยกมือไหว้อย่างนอบน้อม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรม อันดีงามของไทย

◆ การทักทายตามแบบมารยาทไทย

ฉลาดรู้ ฉลาดคิด

คำทักทายในอาเซียน

ประเทศ	คำทักทาย
บรูไน	ซาลามัต ดาตัง
กัมพูชา	ซัวชะเดย
อินโดนีเซีย	ซาลามัต เซียง
ลาว	สะบายดี หรือซำบายดี
มาเลเซีย	ซาลามัต ดาตัง
เมียนมา	มิงกะลาบา
ฟิลิปปินส์	กูมูस्ता
สิงคโปร์	หนึ่ห่าว
ไทย	สวัสดี
เวียดนาม	ซินจ่าว

๒.๗ การแต่งกาย

การแต่งกายควรคำนึงถึงความเหมาะสม และถูกต้องตามกาลเทศะ เช่น ไปงานพิธีการ ไปทำบุญที่วัด ไปสวนสาธารณะ ควรแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย

◆ การแต่งกายตามสมัยนิยม

◆ การแต่งกายแบบไทย

๓

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเราและสมาชิก ในครอบครัวกับชุมชน

ชุมชน คือ กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ในบริเวณพื้นที่เดียวกัน แต่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชุมชน จำเป็นต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน และมีกฎระเบียบ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของคนที่อยู่ในชุมชนให้กระทำแต่สิ่งที่ถูกต้อง และไม่ละเมิดสิทธิหรือเบียดเบียนผู้อื่นให้เกิดความเดือดร้อน

นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้น นักเรียนและครอบครัวจึงเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ทั้งสามส่วนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เช่น นักเรียนไปเรียนที่โรงเรียน และไปเล่นที่สนามเด็กเล่นกับเพื่อนๆ คุณพ่อเป็นกรรมการหมู่บ้าน คุณแม่ไปซื้อของที่ตลาด คุณยายไปทำบุญที่วัด คุณน้าไปงานบวชของเพื่อนบ้าน จะเห็นว่านักเรียนและสมาชิกในครอบครัวมีกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ร่วมกับชุมชน

ชุมชนจะมีความสุขได้นั้น เราและสมาชิกทุกคนในครอบครัวต้องเคารพกฎระเบียบและข้อตกลงในชุมชน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น

๑. เคารพกฎจราจร ระวังการเดินทางหรือการสัญจรในชุมชน
๒. ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลากลางคืน
๓. ไม่เล่นการพนันและเสพสิ่งเสพติดในชุมชน
๔. ดูแลรักษาความสะอาดภายในชุมชน รวมถึงดูแลรักษาสาธารณสมบัติ เช่น เครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น ต้นไม้ ดอกไม้ในสวนสาธารณะ
๕. ดูแลสัตว์เลี้ยงของตน ไม่ให้ออกมาขบถายหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้าน ใกล้เคียง

◆ สนามเด็กเล่นเป็นสาธารณสมบัติในชุมชน เราต้องช่วยกันดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี

นอกจากเคารพกฎระเบียบในชุมชนแล้ว เราควรเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนและช่วยเหลือสมาชิกในชุมชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน เช่น

๑. การเข้าร่วมงานประจำปี เช่น วันขึ้นปีใหม่ งานวันเด็ก

๒. การเข้าร่วมใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนในชุมชน

๓. การเข้าร่วมงานประเพณีที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง

๔. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในชุมชน เช่น พิธีอุปสมบท พิธีมงคลสมรส งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่

๕. การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน เช่น กิจกรรมดูแลรักษาสีงแวดล้อมในชุมชน ร่วมกันเก็บขยะในที่สาธารณะ

๖. ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเมื่อมีการประชุมภายในหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อนำข้อคิดเห็นในที่ประชุมไปพัฒนาให้ชุมชนของตนเองดีขึ้น

◆ การเข้าร่วมกิจกรรมประจำปีของชุมชน

◆ การช่วยเหลือกันของสมาชิกในชุมชนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

หากนักเรียนและสมาชิกในครอบครัวเคารพกฎระเบียบและข้อตกลงในชุมชน รวมถึงเข้าร่วมกิจกรรม และรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน จะทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เกิดความสามัคคี และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในชุมชน

นักเรียนเคยเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชนหรือไม่
ในโอกาสใด และเมื่อเข้าร่วมแล้วนักเรียนรู้สึกอย่างไร

สรุป

สังคมจะมีความสงบเรียบร้อยและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้นั้น ทุกคนต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ และกฎระเบียบของสังคม เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม โดยเริ่มจากการเป็นพลเมืองดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เพื่อจะได้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

มารยาทไทยเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล เพราะหากปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามกาลเทศะแล้ว สังคมไทยจะน่าอยู่ขึ้นและเป็นที่รักใคร่ชื่นชมต่อผู้ที่พบเห็น

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวเรา ครอบครัว และชุมชน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพราะครอบครัวหลายๆ ครอบครัวรวมกันจะกลายเป็นชุมชน ดังนั้น ครอบครัวกับชุมชนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เราและครอบครัวต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน เพื่อทำให้ชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

๑. ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับข้อตกลง กติกา กฎระเบียบของครอบครัว โรงเรียน และสถานที่สาธารณะ แล้วบันทึกผลจากนั้นนำมาแลกเปลี่ยนความรู้กันในห้องเรียน
๒. ให้นักเรียนจัดทำสมุดภาพที่เกี่ยวกับมารยาทไทยแล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียน
๓. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับการแสดงความเคารพและมารยาทไทยตามที่ครูกำหนด แต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าถูกต้องหรือไม่ พร้อมอธิบายเหตุผล
๔. ให้นักเรียนสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมที่ครอบครัวของนักเรียนเคยเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน แล้วบันทึกผล จากนั้นนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียน

คำถามพัฒนาผู้เรียน

๑. การเป็นพลเมืองดีของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร
๒. นักเรียนจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มีมารยาทไทยอย่างถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ
๓. หากนักเรียนไม่ทำตามกฎระเบียบและข้อตกลงพื้นฐานในชุมชนแล้วจะเกิดผลเสียอย่างไร จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่าง